

Ár 2013, föstudaginn 5. júlí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Jón Magnússon, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 39/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 26. apríl 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 22. apríl 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 30. apríl 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 6. maí 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. maí 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 22. maí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 5. júlí 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 26. október 2007 gaf sóknaraðili út veðskuldabréf í erlendum myntum að fjárhæð CHF 50.038 og JPY 4.898.267 að jafnvirði ISK 5.200.000, til FF. Fasteign sóknaraðila að A var sett að veði á 1. veðrétti til tryggingar láninu. Vextir lánsins voru tilgreindir LIBOR með föstu vaxtaálagi 3%. Á fyrsta vaxtatímabili voru Libor CHF 2,91333% og Libor JPY 1,055%. Láninu var ráðstafað inn á reikning nr. X og skuldfært af Y.

Þann 8. apríl 2013 var beiðni um nauðungarsölu dagsett. Andlag nauðungarsölnnar var A, gerðarbeiðandi var varnaraðili og gerðarþoli sóknaraðili. Heimildarsamtala skuldarinnar var kr. 14.246.988. Heimildarskjal var framangreint veðskuldabréf.

Þann 17. apríl 2013 barst sóknaraðila tilkynning um nauðungarsölu frá sýslumanninum í Borgarnesi á eigninni A.

Sóknaraðili kveðst ítrekað hafa borið kvörtun sína upp við varnaraðila síðastliðin 4 ár.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 22. apríl 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að lán hans verði reiknað upp sem ólöglegt erlent lán. Auk þess að vextir síðastliðin 4 ár verði felldir niður.

Sóknaraðili vísar til þess að lán hans, sem tekið hafi verið til kaupa á landskika, hafi hækkað úr 5.200.000 upp í 15.000.000 þrátt fyrir að búið hafi verið að greiða hátt í 3.000.000 upp í upphaflegu upphæðina. Bankinn vilji ekki taka til greina að lánið sé ólöglegt.

Sóknaraðili bendir á að þegar vextir af upphaflega láninu hafi verið komnir upp úr öllu valdi auk gjaldfalls krónu hafi hann farið þess á leit við bankann að lánið yrði fryst og hann fengi að borga 5.000 kr. af hverri milljón eins og aðrir hafi fengið á sama tíma. Alltaf hafi hann komið að lokuðum dyrum. Lán hans flokkist hvorki sem bílalán né húsnæðislán og fari þá samkvæmt bankanum í þann flokk sem flokkist sem löglegt erlent lán. Það kveðst sóknaraðili ekki geta samþykkt þar sem erlendar krónur hafi aldrei komið inn á hans borð í þessum gjörningi.

Þá bendir sóknaraðili á að þegar bankakerfið hafi farið á hausinn í hruninu hafi lán hans hjá FF verið fært yfir á nýja kennitölu á hrakvirði eða um 10 til 20% af andvirði lánsins sem þá hafi staðið í u.þ.b. 3 milljónum. Þannig hafi upphæðin sem nýja kennitalan hafi fengið verið á milli 300.000 til 600.000 krónur. Sóknaraðili telur þetta ólöglegan gjörning þar sem lánþegi hjá FF eigi fyrsta veðrétt á skuldinni og því rétt á forkaupsrétti af láninu á því verði sem nýja kennitalan hafi fengið lánið á. Auk þess hafi FF verið búinn að þverbrjóta allar reglur um fjármálafyrirtæki, sbr. 1. gr. þeirra laga auk laga um gjaldeyrismál.

Sóknaraðili vísar til þess að millifærslur og peningaflutningar milli hans og FF hafi aldrei farið fram í erlendum gjaldeyri og upplýsingaskylda bankans gagnvart honum um lögmæti lánasamnings í erlendri mynt hafi verið þverbrotin. Bankinn hafi vitað vel um ólögmæti lána skv. 13. og 14. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu.

Sóknaraðili tekur dæmi um einstakling sem fengið hafi lán hjá banka sem hafi tekið sér fyrsta veðrétt í húseign skuldara. Greiði skuldari ekki af skuldinni eða verði gjaldþrota gangi bankinn að sínum fyrsta veðrétti og enginn geti gripið þar inn í því þetta sé samkvæmt lögum. Sóknaraðili kveðst vilja skoða málið frá hinu sjónarhorninu. Sóknaraðili hafi tekið lán hjá FF sem farið hafi í gjaldþrot. Þá telur sóknaraðili að hann hafi átt heimtingu á að kaupa skuld sína upp á því verði sem nýja kennitalan hafi fengið hana, vegna þess að hann eigi fyrsta veðrétt í skuldinni og sé ábyrgur fyrir henni. Það séu lög, sbr. lög um samningsveð og útlausn nr. 14 [sic], nema í þessu tilfelli hafi veðsali ekki farið á hausinn heldur veðhafi. Sóknaraðili telur þetta þýða að hann hafi aldrei skuldað varnaraðila krónu og muni aldrei sjálfviljugur hafa nein viðskipti við þá stofnun.

Sóknaraðili telur að hann eigi löglegan rétt á að kaupa lán sín á fyrsta veðrétti á hrakvirði út úr bönkunum og spara íslensku samfélagi hundruði milljarða.

Sóknaraðili vill að lán hans verði rétt út reiknað skv. lögum um gjaldþrotaskipti fyrirtækja, greinum 30 og 99. Sóknaraðili túlkar umræddar greinar á þann hátt að allar skuldir og kröfur bankans í erlendri mynt hafi átt að reiknast á gengi dagsins sem bankinn hafi orðið gjaldþrota í íslenskar krónur og beri ekki vexti og gildi þar með um skuldir skuldara, þar sem skuldbinding bankans hafi verið uppfærð í íslenskrar krónur og hækki þar af leiðandi ekki þegar krónan hafi sokkið niður til Tortóla.

Sóknaraðili telur dóm Hæstaréttar sem varnaraðili vísi til máli sínu til stuðnings ekki sambærilegt máli sóknaraðila. Þar hafi verið búið að lækka skuldina um rúmlega helming og þar sé aðeins búið að borga 15% inn á kröfuna. Af þessum 5.100.000 sem sóknaraðili hafi fengið upphaflega hafi hann borgað 2,8 milljónir inn á lánið. Tvöföldun á þeim afgangi og lækkun um helming sé langt frá því að vera 15.500.000, sem sé fimmföldun á eftirstöðvum lánsins. Með eðlilegum reikningsaðferðum reiknist sóknaraðila til lánið standi í um 3,5 milljónum. Það sé það sem sóknaraðili sé tilbúinn til að greiða og sé löglega leiðin, annað sé óásættanlegt.

Sóknaraðili vísar til þess að hann sé faðir þriggja ungra barna og hafi engin tók á því að berjast á móti her lögmanna bankanna.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili telur að séu efnisákvæði skuldabréfsins skoðuð sé ljóst að veðskuldabréf það sem um ræði í máli þessu sé á sambærilegu formi og skuldabréf það sem hafi verið til meðferðar í dómi Hæstaréttar í máli nr. 524/2011. Í máli þessu sé um að ræða veðskuldabréf en í máli nr. 524/2011 hafi verið til meðferðar skuldabréf án trygginga en efnisákvæði skuldabréfanna séu þó nánast samhljóða. Í máli nr. 524/2011 hafi niðurstaðan byggt á því að höfuðstóll lánsins hafi verið tilgreindur sérstaklega í erlendum myntum. Í þessu tilfelli sé höfuðstóllinn tilgreindur með sama hætti og það lán sem fjallað hafi verið um í máli nr. 524/2011.

Varnaraðili telur ljóst að þau atriði sem orðið hafi til þess að lánið í máli nr. 524/2011 hafi verið talið lögmætt, séu nánast þau sömu og einkenni það lán sem kvörtun sóknaraðila snúi að. Af þeim sökum telur varnaraðili að um löglegt erlent lán sé að ræða og að engin skylda hvíli á herðum hans til að endurreikna lánið líkt og krafa sóknaraðila kveði á um. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort veðskuldabréf, dags. 26. október 2007, útgefið af sóknaraðila til FF, sé skuld í erlendri mynt eða íslenskum krónum sem bundin sé gengi erlendra gjaldmiðla með ólögðum hætti.

Skuldabréf það sem mál þetta snýst um var gefið út 26. október 2007 af sóknaraðila til FF. Fjármálaeftirlitið tók ákvörðun 7. október 2008, með stoð í 100. gr. a. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, sbr. 5. gr. laga nr. 125/2008, um að taka yfir vald hluthafafundar í FF, víka stjórn félagsins frá og setja yfir það skilanefnd. Í framhaldi af þessu var stofnaður F, sem nú ber heiti varnaraðila, og var kröfu samkvæmt skuldabréfinu ráðstafað til hans með ákvörðun Fjármálaeftirlitsins 14. október 2008. Er ekki fallist málsástæðu sóknaraðila um að hann hafi átt forkaupsrétt á láninu enda fær hún hvorki stoð í ákvæði 14. gr. laga nr. 75/1997 um sammingsveð né öðrum lögum. Gildir ákvæðið um þá aðstöðu þegar veðhafi hefur sett fram beiðni um nauðungarsölu en á ekki við um það þegar krafa sóknaraðila var flutt yfir til F með ákvörðun Fjármálaeftirlitsins. Skal áréttuð sú almenna regla að unnt er að framselja kröfuréttindi án samþykkis skuldara og án þess að hann eignist við það forkaupsrétt að kröfunni.

Í máli þessu byggir sóknaraðili á því að skuldabréfið sé gengistryggt lán í íslenskum krónum og því ólöglegt. Varnaraðili heldur því á hinn bóginn fram að lánið sé í erlendum myntum og gilt sem slíkt.

Við úrlausn þess hvort um gilt lán í erlendum gjaldmiðlum er að ræða eða ólöglegt gengistryggt lán í íslenskum krónum er úrskurðarnefnd bundin af lögum og dómafordæmum í sambærilegum málum. Í samræmi við þau viðmið sem fram koma í nýlegum dómum Hæstaréttar á þessu sviði er fyrst að líta til heitis skuldabréfsins en fyrisögn þess er „Veðskuldabréf í erlendum gjaldmiðlum“. Í öðru lagi að lánsfjárhæðin er samkvæmt orðalagi skuldabréfsins fyrst tilgreind í tveimur erlendum gjaldmiðlum, svissneskum frönskum og japönskum jenum og síðan jafnvirði lánsins í íslenskum krónum. Í þriðja lagi eru vextir samkvæmt skuldabréfinu til samræmis við að um erlent lán sé að ræða tilgreindir Libor vextir. Þegar framangreind atriði eru virt verður lagt til grundvallar að hér hafi verið um gilt lán í hinum tilgreindu erlendu gjaldmiðlum, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 524/2011.

Sóknaraðili byggir á því að greiðsla FF til hans í íslenskum krónum og afborganir hans í íslenskum krónum leiði til þess að telja verði að um hafi verið að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum. Af dómum Hæstaréttar, sérstaklega dómum í málum nr. 524/2011 og 3/2013, verður hins vegar ályktað að ekki skipti máli þótt greiðslur fari fram í íslenskum krónum þegar skýrt kemur fram í lánsamningi að skuldin sé í erlendri mynt.

Ekki er fallist á með sóknaraðila að ákvæði 30. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. eigi við enda tekur það til nauðasamninga, sem mál þetta fjallar ekki um. Þá liggur ekki fyrir að óskað hafi verið eftir gjaldþrotaskiptum á búi sóknaraðila og þegar af þeirri ástæðu tekur ákvæði 99. gr. laga nr. 21/1991, ekki til máls þessa.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að um sé að ræða gilt lán í erlendri mynt. Ber því að hafna kröfum sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, A, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 5. júlí 2013.

Haukur Guðmundsson

Jón Magnússon

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir